

Programmas nozīme Latvijas politisko partiju mērķu noteikšanā

Ieva Bikava¹, Ilga Kreituse²

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹*Doktorantūras nodaļa*

²*Eiropas studiju fakultāte*

Ievads. Saskaņā ar politikas teoriju un Latvijas likumdošanu politiskās partijas, apvienojot biedrus, vienojas par kopējiem mērķiem, kādus tās vēlas sasniegt, šos mērķus ierakstot partijas programmā. Politisko partiju programma, kā arī izmaiņas tajā tiek apstiprinātas partijas biedru sapulcē. Partijas apstiprinātā programma ir dokuments, kurš ir obligāti jāiesniedz, reģistrējot politisko partiju.

Politiskās partijas, kuras piedalās Saeimas vai pašvaldību vēlēšanās, izstrādā priekšvēlēšanu 4000 zīmju programmu, kura ir publiski pieejama Centrālās vēlēšanu komisijaslapā un kurai vajadzētu būt saskaņotai ar partijas ilgtermiņa programmu.

Lai pārlicinātos par šo īstermiņa programmu saskaņotību ar partijas ilgtermiņa programmu, tika veikta reģistrēto partiju publiski pieejamās informācijas izpēte tīmekļa vidē.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis bija veikt Uzņēmumu reģistrā reģistrēto aktīvo politisko partiju, kurām nav uzsākts likvidācijas process, publiski pieejamās informācijas analīzi, identificēt, kurām partijām mājaslapā ir pieejama partijas programma, un salīdzināt partijas programmā paustos ilgtermiņa mērķus ar partiju priekšvēlēšanu programmu.

Rezultāti.

1. Uzņēmumu reģistrā ir reģistrētas 58 partijas un partiju apvienības, kurām nav uzsākts likvidācijas process, no tām aktīva (piedalījusies 12. Saeimas vai 2017. gada pašvaldību vēlēšanās) ir 51 partija. No šīm partijām mājaslapa ir 39, savukārt partijas programma ir publicēta 24 (47,1 %) partijām.
2. 2017. gada pašvaldību vēlēšanās piedalījās 47 partijas, no tām mājaslapa ir 35, partijas programma – 23 (48,9%). No ievēlētajām 38 partijām mājaslapa ir 32, partijas programma ir pieejama 21 (55,3%) partijai. 2017. gada vēlēšanās tikai vienā pašvaldībā ir ievēlētas 17 partijas, ar mājaslapu – 12, ar pieejamu programmu – 8 (47,1 %).
3. Divpadsmitās Saeimas vēlēšanās piedalījās 12 partijas, no tām mājaslapa ir 11, partijas programma – 7 (58,3%) partijām. No ievēlētajām sešām partijām mājaslapa ir visām, bet partijas programmas ir pieejamas divām (33,3%) partijām.

Secinājumi.

1. Lai arī Politisko partiju likumā ir noteikts, ka partija ir organizācija, kas tiek izveidota, lai ar deputātu starpniecību īstenotu partijas programmu, Latvijā politisko partiju reģistrētās programmas nav uzskatāmas par nozīmīgu partijas ideoloģiju un darbības mērķus aprakstošu dokumentu.
2. Partiju mājaslapās biežāk ir pieejami cita veida dokumenti – manifesti, vērtību un principu dokumenti, pēdējo pašvaldību vai Saeimas vēlēšanu 4000 zīmju programmas, un tas liecina par populisma pieauguma tendenci un partiju īstermiņa skatījumu.
3. Latvijas vēlētajam partijas programma nav nozīmīgs dokuments lēmuma pieņemšanā – vairumam ievēlēto partiju nav publiski pieejamas partijas programmas.
4. Partijas programma Latvijas politisko partiju gadījumā nav dokuments, kurā ir pausti partijas biedrus vienojošie ilgtermiņa mērķi, bet ir vien formāls dokuments, kura izveidi pieprasa Politisko partiju likums.